

POSTANOWIENIE

Dnia 3 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Leszek Bosek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Maria Szczepaniec

SSN Grzegorz Żmij

w sprawie ze skargi P. Z.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] w sprawie o sygn. III AUa [...], z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych w dniu 3 sierpnia 2022 r.,

1. oddala skargę;

2. przyznaje adwokatowi R. G. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] kwotę 120 zł (sto dwadzieścia złotych), podwyższoną o stawkę podatku od towarów i usług tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu.

UZASADNIENIE

Skargą z 17 lutego 2022 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (dalej: skarga na przewlekłość), P. Z., reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł do Sądu Najwyższego (data wpływu: 14 czerwca 2022 r.) za pośrednictwem Sądu Apelacyjnego w [...] o:

1. stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w [...] nastąpiło naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki,
2. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł tytułem sumy pieniężnej,
3. zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz pełnomocnika wyznaczonego z urzędu kosztów pomocy prawnej świadczonej z urzędu,
4. wydanie Sądowi Apelacyjnemu w [...] zalecenia podjęcia w wyznaczonym terminie czynności poprzez wyznaczenie rozprawy.

W uzasadnieniu skargi podano, że Sąd Apelacyjny w [...] do dnia złożenia skargi na przewlekłość nie wyznaczył terminu rozprawy odwoławczej. Odpis apelacji doręczono dopiero po 4 miesiącach od złożenia środka odwoławczego. Następnie w terminie 10 miesięcy od złożenia apelacji przekazano akta do biegłego. Wyjaśnił, że za przejaw naruszenia prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uważa wielomiesięczną beczynność Sądu Apelacyjnego polegającą na niewyznaczeniu rozprawy. Zaznaczył, że niewyznaczenie terminu rozprawy jest istotne ze względu na przedmiot sprawy, który dotyczy renty z tytułu niezdolności do pracy oraz skarżącego będącego osobą niepełnosprawną oraz schorowaną.

Prezes Sądu Apelacyjnego w [...] pismem z 30 czerwca 2022 r. wniósł o oddalenie skargi. Wyjaśnił, że w dniu 16 lutego 2021 r. apelacja wraz z aktami sprawy została przekazana do Sądu Apelacyjnego w [...]. Następnie, 23 lutego 2021 r. został wylosowany sędzia referent i stosownie do art. 115 § 1 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (tekst jedn. Dz.U. 2020, poz. 2072 ze zm.) akta sprawy zostały przedłożone asystentom sędziów w celu wstępnego sprawdzenia czy apelacja spełnia wymagania formalne i sporządzenia ewentualnych projektów zarządzeń w tym przedmiocie. 11 czerwca 2021 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisu apelacji pełnomocnikowi strony przeciwnej. 21 października 2021 r. Przewodniczący Wydziału wydał zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie niejawne. W listopadzie 2021 r. według kolejności wpływu spraw z kategorii o rentę z tytułu niezdolności do pracy, akta sprawy zostały

przedstawione sędziemu sprawozdawcy. Postanowieniem z 14 grudnia 2021 r. Sąd Apelacyjny w [...] z urzędu dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy z uwagi na treść dotychczas wydanych opinii, z których wynikały niejednoznaczne wnioski mające istotne znaczenie dla właściwego rozpoznania. Jedna z opinii stwierdzała częściową niezdolność do pracy skarżącego, a inne że nie jest częściowo niezdolny do pracy. Z uwagi na miejsce zamieszkania skarżącego przeprowadzenie dowodu zostało zlecone Sądowi Okręgowemu w O., z zaznaczeniem zakresienia biegłemu jednomiesięcznego terminu do sporządzenia opinii. 17 grudnia 2021 r. akta sprawy zostały wysłane do Sądu Okręgowego w O. 15 lutego 2022 r., a następnie ponownie 23 marca 2022 r. Sąd Apelacyjny występował z ponagleniem do Sądu Okręgowego. Z uzyskanych informacji wynikało, że Sąd Okręgowy w O. przedłużył biegłemu termin do sporządzenia opinii do maja 2022 r. W maju 2022 r. akta sprawy wraz z opinią zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w [...]. 2 czerwca 2022 r. wydano zarządzenie o doręczeniu odpisów opinii pełnomocnikom obu stron wraz z zobowiązaniem ich do ustosunkowania się w terminie 14 dni pod rygorem z art. 233 § 2 k.p.c. Zdaniem Prezesa Sądu Apelacyjnego w [...], czynności podejmowane były w granicach i na podstawie przepisów prawa, z uwzględnieniem warunków techniczno-organizacyjnych oraz kolejności przydziału i rozpoznania spraw w tej samej kategorii. Odnosząc się do zarzutów skarżącego zwrócił uwagę, że w obowiązującym stanie prawnym sąd nie ma obowiązku wyznaczenia rozprawy apelacyjnej jeśli nie wniosła o to strona (art. 374 k.p.c.). Z uwagi na to, że w apelacji skarżącego brak przedmiotowego wniosku, to po opracowaniu apelacji pod kątem formalnym, jej odpis został doręczony stronie przeciwnej. Po skierowaniu sprawy przez Przewodniczącego Wydziału w październiku 2021 r. na posiedzenie niejawne w grudniu tego roku, po zapoznaniu się z aktami sprawy, z uwagi na charakter zarzutów apelacyjnych, Sąd Apelacyjny podjął z urzędu decyzję o konieczności przeprowadzenia dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy. Czas opracowania opinii wyniósł ostatecznie około 5 miesięcy, czego nie można uznać za nieusprawiedliwioną okolicznościami przewlekłość.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość nie zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75; dalej: ustawa o skardze na przewlekłość), strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. Skarga jest uzasadniona, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż jest to konieczne do wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego.

W celu stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej zawichości, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania (art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość).

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, za naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki uznaje się wielomiesięczną beczynność sądu polegającą na niewyznaczaniu rozprawy bądź niepodejmowaniu innych czynności. Za okres uzasadniający stwierdzenie

przewlekłości postępowania uznawana jest przy tym z reguły beczynność sądu drugiej trwająca co najmniej 12 miesięcy (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; 12 grudnia 2018 r., I NSP 6/18; 22 stycznia 2019 r., I NSP 71/18). Nie jest to jednak sztywna cezura czasowa dla oceny sprawności postępowania z punktu widzenia konwencyjnych, konstytucyjnych i proceduralnych dyrektyw osądzenia sprawy w rozsądnym terminie. Decyduje ostatecznie całokształt okoliczności sprawy.

Analizy okoliczności sprawy prowadzi do wniosku, że w postępowaniu w sprawie III AUa [...] nie można mówić o beczynności, przewlekłości ani o oczywistej i rażącej bezcelowości podejmowanych czynności, które można byłoby traktować jako równoważne beczynności.

Od wniesienia apelacji do Sądu Apelacyjnego w [...] (16 lutego 2021 r.) do dnia złożenia skargi na przewlekłość (21 lutego 2022 r.) upłynął wprawdzie rok, ale nie można zgodzić się z zarzutem, że niewyznaczenie rozprawy w tym czasie można uznać za beczynność. Kolejność czynności podejmowanych przez Sąd Apelacyjny w [...] oraz ich terminy nie wskazują na beczynność. Jak wynika z akt sprawy, po przeprowadzeniu kontroli formalnej apelacji i doręczeniu odpisu apelacji stronie przeciwnej, zarządzeniem z 21 października 2021 r., na podstawie art. 374 k.p.c. skierowano sprawę na posiedzenie niejawne. Sąd Apelacyjny w [...] postanowieniem z 14 grudnia 2021 r. dopuścił dowód z opinii biegłego z zakresu medycyny pracy, czego nie można z pewnością uznać za czynność oczywiście i rażąco bezcelową, skutkującą przewlekłością. Także samo przeprowadzenie dowodu ocenić można z punktu widzenia ustawy o skardze na przewlekłość jako poprawne. Przeprowadzenie tego dowodu przez Sąd Okręgowy w O. stanowi w pełni usprawiedliwioną przyczynę przedłużenia postępowania apelacyjnego. Skoro sprawa wymagała weryfikacji ustaleń faktycznych, to orzeczenie w sprawie powinno zapaść po ich przeprowadzeniu i uzupełnieniu dokumentów niezbędnych do wydania orzeczenia.

Na marginesie jedynie należy zauważyć, że przedłużenie postępowania apelacyjnego celem dopuszczenia z urzędu dowodu z opinii biegłego nastąpiło w zasadzie w interesie skarżącego, z uwagi na niejednoznaczne wnioski z dotychczas wydanych opinii, mające istotne znaczenie dla rozpoznania sprawy.

Ponadto, Sąd Najwyższy stwierdza, że pełnomocnik nie wykazał, że sam podejmował działania mające na celu rozpoznanie sprawy poza kolejnością, w szczególności zaniechał wystąpienia z właściwym wnioskiem w tej kwestii. Strony mają nieograniczoną możliwość występowania do przewodniczącego wydziału z wnioskiem o rozpoznanie sprawy poza kolejnością ze względu na szczególnie uzasadniony przypadek (§ 79 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 18 czerwca 2019 r. – Regulamin urzędowania sądów powszechnych, Dz.U. 2021, poz. 2046 ze zm.). Okoliczność, czy strona złożyła wniosek o rozpoznanie sprawy poza kolejnością powinna być brana pod uwagę przy ocenie, czy w danym przypadku doszło do przewlekłości postępowania (postanowienia Sądu Najwyższego z: 19 października 2017 r., III SPP 44/17; 12 grudnia 2018 r., I NSP 1/18; 14 czerwca 2019 r., I NSP 46/19). W kontekście rozpoznawanej sprawy bezspornym jest, że pełnomocnik skarżącego zarówno w treści apelacji, jak i w toku postępowania apelacyjnego nie złożył wniosku o rozpoznanie sprawy poza kolejnością wpływu.

W tym stanie rzeczy, Sąd Najwyższy doszedł do przekonania, że żądanie stwierdzenia przewlekłości postępowania w sprawie III AUa [...] jest bezzasadne, bezzasadne są w konsekwencji także dalsze żądania strony.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oddalił skargę. O zwrocie kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przed adwokata z urzędu Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 108 § 1 zd. 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość oraz § 21 ust. 3 w zw. z § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. 2019, poz. 18).

[as]